

19

משרד החינוך וההדרכה - המחלקה לתרבות חורנית
ג ל י ו נ ו ת ל ע י ו ן ב פ ר ש ת ה ש ב ו ע
ערוכים בידי נחמה ליבוביץ - שנה החשק-עשרה

ה א ז י נ ו (תשי"ך)

ל"ב מ"ד - מ"ז

א. שאלה כללית

שים לב: מ"ד: ...וידבר את כל דברי השירה הזאת
מ"ה: ופכל משה לדבר את כל הדברים האלה
מ"ו: ויאמר שימו לבבכם לכל הדברים אשר אנכי מעיד בכם היום
אשר תצום את בניכם לשמור לעשות את כל דברי החזרה הזאת.

מה משמעותה של "המלה המדריכה" כל במקום הזה?

ב. מ"ד: ...וידבר את כל דברי השירה הזאת באזני העם
ראב"ע ד"ה הוא והוטע בן-נון כמו (סמות ט"ו א') אז יסיר משה ובני ישראל.
מה קשה לו ומה סעד מצא בסמות ט"ו א' לדבריל

ג. מ"ד: ...וידבר את כל דברי השירה הזאת באזני העם.

המלבי"ם ד"ה ויבא משה וידבר: ויובן על פי זה שהסירה בכללוחה אחת היא: ספר חולדות ישראל
מאברהם עד טיטובו לאדמתם ובפרטיותם נחלקה לסטה חלקים, טכל אחד כולל ענין אחד...
וטבע האדם טדבר חדט יוקבע בלבו ב וחר, לכן אמר חחילה הסירה כולה בלא הפסק ונקבעה
בלבם ככללה ואחרי כן טנה להם, והפסיק בין הפרקים ובאר כל הענינים והסודות טכל
פרק ופרק.

העמק דבר ד"ה ויבא משה: ...אחר טקרא באזני כל קהל ישראל בא עוד הפעם לאוהל מועד ודבר
באזני העם ענינים עמוקים טבה. וקיים בזה דבר ה' (ל"א י"ט) "סימה בפיהם".

(1) לדעת טני הפרטנים הסביר בפעם הטניה את דברי הסירה ביתר עמקות.
מה רמז מצאו לכך בלטון הפסוקים?

(2) הטוה לפסוקנו את הפסוקים:

ל' י"ט ועתה כחבו לכם את הסירה הזאת
" כ"ב ויכתוב משה אחזטירה הזאת

הסבר למה נאמר בפסוקנו (וכן בל' ל') "דברי הסירה" ולא
כמו בפסוק הנ"ל: "הסירה הזאת"?

ד. מ"ו: טימו לבבכם לכל הדברים אשר אנכי מעיד בכם.

רס"י ד"ה טימו לבבכם: צריך אדם טיהיו עיניו ולבו ואזניו מכוונים לדבר חורה וכן הוא אומר
(יחזקאל מ' ד') "כן אדם ראה בעיניו ובאזנו טמע וטיס לבן". והרי דברים קל וחומר: ומה
תבנית הבית, טהוא נראה לעינים ונמדד בקנה צריך אדם טיהיו עיניו ואזניו ולבו מכוונים
להבין - דברי חורה טהן כהררין החלויין בטערה על אחת כמה וכמה!

מה קשה לו בפסוקנו?

ה. מ"ז: כי לא דבר ריק הוא מכם כי הוא חייכם.

ירושלמי פאה פ"א הלכה א': א"ר מנא: "כי לא דבר ריק הוא" - ואם ריק הוא - מכם הוא, ולמה?
מפני טאין אחס יגיעים בחורה.

(1) מה הקטי בפסוקנו טעורר אותו לפרט כך?

(2) מהו הרעיון הכללי המבוטא בדבריו?

ו. מ"ז: כי לא דבר ריק הוא מכם כי הוא חייכם...

רס"י ד"ה כי לא דבר ריק הוא מכם: לא לחנם אחס יגיעים בה, כי הרבה טכר חלוי בה, כי היא חייכם.
ד"א: אין לך דבר ריקן בחורה, טאס חדרטנו טאין בו מחן טכר; חדע לך טכן אמרו חכמים: (בראטיה
ל"ו י"ב) "ואחות ליטן חמנע", (בראטיה ל"ו י"ב) "וחמנע היתה פלגט אליפז, לפי טאמרה איני
כדאי להיות לו לאסה, הלואי ואהיה פלגטו". וכל כך למה? להודיע טכחו טל אברהם, טהיו
טלטונים ומלכים מחאזים לידבק בזרעו.

(1) האם הקטי טהוא רצה ליטב הוא אותו הקוטי טעמד לפני ר' מנא?

(2) מה ההבדל בין טני פרוטי רס"י ביחס לטמוטם במלה "טכר"?

/%

- (3) האם אחד משני פרוטי רט"י מזדה עם רעיונו של ר' מנא בירוסלמי?
 (4) מקובלנו טאין רט"י מביא שני-פרוטים ליישוב של קטי אחד, אלא אם לא נחה דעתו באף אחד משניהם. הסבר מה הצריכו לרט"י להביא כאן שני פרוטים ומדוע לא ספקו הראשון?
 (5) אבן-עזר-ד"ר למה הביא רט"י (ע"פ מקורו הספרי) את שני הפסוקים מבראשית ל"ו שלא כסדרם? נסה ליישב קוטיה זו?

ז. מ"ו: שימו לבבכם לכל הדברים אשר אנכי מעיד בכם היום אשר תצוו את
 מ"ז: כי לא דבר ריק הוא מכם כי הוא חייכם
 ר' יצחק אראמה: עקדה יצחק טער הטביעי:

...לכן אנסי לבב עם תורת ה' בלבם בראותם או בשמעם פירוש איזה פסוק או פרשה על דרך החקוי והצורה בו יוציא המפרש ממנה תועלת מוטב מליזה עיון סהיה בה נסתר ונעלם, שמרו להם פן יעלה על לבם דבר בליעל לסום טום ספק בטום דבר ממה טיעידו עליו פקוטי הכתובים חלילה. כי כמו שהמכיר בגוף לא יוכל הנחיש מציאות הלבוס ואמתתו, והמכיר בנפש בלתי יכול ג"כ לכחש את הגוף כי כלם הם אמתים ונראין לעינים, כן הענין בסתרי התורה האלהית, שהמכיר בגופי ההלכות והדינין היוצאים מסיפורי התורה, כגון פרשת נחלוח טנאמר ע"י בנוח צלפחד (במדבר כ"ז) והלכות פסח טני ע"י האנשים אשר היו טמאים (ס"ט) וכיוצא באלו, אינו מכחיש פשוטי הסיפורים ההמה שהם הלבוס לאלו הגופים הנכבדים. אבל לאמין אותם כהייתם, עם שלא תועיל מאד ידיעתם דמאי דהוה הוה.
 ועל זה הדרך היו רוב ספורי התורה הדומים להם שלא יוכחש נגליהם לקיום נסתרים חלילה. והנה כל ספר בראשית כפי מה שכתבוהו חכמינו ז"ל (בראשית מ') וכפי מה שורה האמת עליו. עם שהוא ספור מקרים ומעשים טאקע לאבות כלם, היו סימן לבנים לעתים קרובים ורחוקים. וטעבוד מצרים והגאולה ממנו הכל הית רמז אל גאולת הנפש האמתית. ועל זה היסוד בנה הרמב"ן ז"ל הרבה ממה שכתב בעיונים ההם. וכבר כתוב טסט ימי בראשית עם הטבת הס רמז לימות העולם הזה והעולם הבא. ובאמת כי לא יוכחש בזה דבר ממה טאקע לאבות והטעבוד והגאולה וגם לא מבריאט טמים וארץ. אבל הכל רטום בכתב אמת טהקליפות והתוכנה לא נחלפנו בענין האפות כלל רק בגלוי והסתר. כי הקליפות נראות לעין כל והתוכות למי טחננו. הטס דעה והטכל לחור ולדרוש מה טחתת הקליפה עד ימצא הפרי המתוק אשר בתוכה. וטנין טנאמר "גל עיני ואביטה נפלאות מחורתך" (תהלים קי"ט). ו
 וזה הענין בעצמו ביארו בסוף דבריו וחתמתם עד טאמר מלח רבנו ע"ה: "ועתה שימו לבבכם לכל הדברים אשר אנכי מעיד בכם היום אשר תצוו וכו'" (דברים ל"ב). ירצה: הטמרו להם פן יפתח לב טשכיליכם לאמר, כי התורה הזאת לרוב מעלתה טמה מגטחה וכוונת חכליהת אל פנימי הדברים וטודותם, לא אל חיצונם כמו טהיה הענין בקצת חבורי חכמי האומות טנעטו על דרך המשל והחידה שהמכוון מהם הוא הפנימי לבד והחיצוני הוא דבר טאין בו מטס. כי לא כן הדבר בענין הזה. אבל ראוי לכם לסום לב אל כל הדברים אשר אנכי מעיד בכם היום. הן מספורי הענינים מבריאט עולם עד הנה, הן מהמצוות והמטפטטים טלמדתי אהכס אשר תצוו את בניכם לטמור לעטות אותן, כפטוטן ומטמען. "כי לא דבר ריק הוא", החיצוני מהם, "מכס", כמו טחבורים ההם טזכרנו. ולא עוד אלא טבדור הזה תאריכו ימים וכו' (טס).
 וזה היחרון הנפלא נמצא לתורה האלהית על כל חבור ספרי טאר החכמות והנמוטים. כי מהם טיכווננו אל מה טיאמר בהם ולא על זולתו. ומהם טיכווננו אל הפנימי טכחם והחיצוני הוא דבר ריק טאין בו מטס. וזאת התורה החיצוני והפנימי ממנה הכל אמת ומכוון מאתה. והוא ענין נפלא לא יאות כלל אלא אל יכולת החכמה האלהית לבד. כי הנה טלמה כבר חבר ספרים טהחיצוני מהם דברי מוסר ודרך ארץ והפנימי הוא דבר חכמה ודעת כמ"ס הוא בעצמו: "תפוחי זהב במטכיות כסף" וכו' (מטלי כ"ה) וכמו טפירט הרב המורה ז"ל (בפתיחה). אמנס טיהיה החיצוני הגדות וספורים אמתים ממה טהיה ונברא בעולם או מצות ומטפטטים ויחיו בהם בעודם, והפנימי ענינים נפלאים מסודות חמציאות והצלחת האדם, הוא דבר טל נחן איפטרתו כי אם לא יח' לבדו.

(1) כיצד מפרש הוא את פסוקו? האם קרוב פרוטו לאחד הפרוטים טראינו לעיל?

(2) נגד איזו חפיטט (או חפיטות) של התורה בכללה הוא נלחם?

==
 טאלות המטומנות x קטות והמטומנות xx קטות ביותר. יפתור כל-אחד לפי הבנתו.
 טאלות וגם הטובות יט לסלוח לד"ר נחמה ליבוביץ, טכונת קריה-מטה, ירוטלים

 לכל הלוטדים והמעיינים גמי חתימה טובה.